

תוכן עניינים

4.....	מבוא	1.1
5.....	שאלת ונושא המחקר	1.1
6.....	מתודולוגיה	1.2
6.....	משתתפי המחקר	1.2.1
8.....	כלי המחקר	1.2.2
8.....	שדה המחקר	1.2.3
8.....	הליך המחקר	1.2.4
8.....	ניתוח הממצאים	1.2.5
9.....	סקירה ספרותית	2.
9.....	קהילות אורבניות	2.1
9.....	מהי קהילה?	2.1.1
10.....	קהילה אורבנית	2.1.2
12.....	התארגנות קהילתית	2.1.3
13.....	התושבים והמועצה	2.2
13.....	הפרט בקהילה	2.2.1
15.....	הקשר בין הפרט למועצה	2.2.2
16.....	קהילות אורבניות ברשת	2.3
19.....	ממצאים	3.
19.....	מעורבות אזרחית בעיר	3.1
20.....	עמדות על קבוצת ה-פייסבוק 'גדרה משנה כיוון'	3.2
21.....	אופי הפעילות ב-פייסבוק	3.3
22.....	קשר בין פרט לקהילה	3.4
24.....	דיון וסיכום	4.
24.....	פוליטיקה וחינוך	4.1
25.....	משיכתו של הפרט בכלים מקוונים	4.2
26.....	סיכום, מגבלות והמלצות להמשך	4.3
28.....	נספחים	
28.....	נספח א': שאלון המחקר	
28.....	נספח ב': הראיונות	
42.....	ביבליוגרפיה	

1. מבוא

המונח 'קהילה' הינו מונח מסועף אשר מעיד על קשר בין חברי קבוצה מסוימת אשר יכול להיות מבוסס על שלל מאפייני הפרט. קהילה היא נקודת המפגש בין הפרט למערכת החברתית אליה הוא משתייך. ההגדרה השכיחה ביותר לקהילה מתייחסת לנקודת חיבור פיזית בחיי היום-יום של הפרט עם קבוצת אנשים החיים עמו ואיתם הוא מנהל יחסי גומלין. עם זאת, חברי קהילה יכולים להתחבר מתוך מאפיינים שאינם תלויים במיקום. יש לתת את הדעת לכך שחברי קהילה מחוברים זה לזה על ידי אידיאולוגיה משותפת ותחושת שייכות לאותה קבוצה, אשר בונות יחדיו את המבנה החברתי אליו הפרט מרגיש שייך (Talo, Mannarini, & Rochira, 2014). תחושת הביטחון בקהילה מושפעת במידה רבה ממדים כמו יציבות ופתיחות בין חברי הקהילה. כאשר הפרט מרגיש עצמו שייך למבנה חברתי מסוים, הוא חש כי באפשרותו לקדם את המטרות המשותפות שלו ושל חברי קהילתו על ידי גיבושם לקבוצה אקטיבית בעלת זווית ראייה קולקטיביסטית (בן יוסף, 2010).

קהילה אורבנית הינה קהילה המבוססת על מיקומם הפיזי של חברי הקבוצה, כאשר הם מרוכזים תחת רשות מועצה המובילה אותה לאחידות הקבוצה. בניית קהילה חברתית תאפשר למעשה לחברי הקבוצה להתמודד עם אתגרים כלכליים וסביבתיים במקום מגוריה. המטרה העיקרית של קבוצה זו הינה להביא את חברי הקבוצה לכדי איכות חיים גבוהה ככל הניתן עבורם (Hepp, Simon, Sowinska, 2018). מושא ההזדהות והחיבור של קבוצות על בסיס גיאוגרפי הינו רווחת חברי הקבוצה הפועלים יחדיו לטובת הקהילה כולה. החוסן הקהילתי של אותה קבוצת אנשים נמדד במידה רבה על ידי התמודדותה עם האתגרים החברתיים, הכלכליים והסביבתיים בה היא נתקלת והוא יכול להשפיע לעין ארוך על החיים בקהילה (Townley, Kloos, Green & Franco, 2011).

המונח 'הון חברתי' הינו מונח בעל חשיבות רבה כאשר בוחנים את סוגיית המעורבות של הפרט בחיי הקהילה. הון חברתי הינו סך הקשרים החברתיים והאופן בו הם באים לידי ביטוי בתוך חברה מסוימת. קהילה מתפקדת והתערבות בחיי הקהילה מושפעים באופן משמעותי מההון החברתי בה היא מחזיקה, כאשר חברי הקהילה בונים אמון הדדי וחתירה לעבר מטרות משותפות באמצעותו דבר זה בא לידי ביטוי, בין היתר, במעורבותם הפוליטית של חברי הקהילה. מעורבות פוליטית זו הינה חשובה ובאה לידי ביטוי כאשר הפרט מראה נכונות להיות שותף בחיים הפוליטיים של הקהילה, לקחת בהם חלק ולהיות צד משפיע, הן על ידי בחירה בנציגים עבור הקהילה והן על ידי ניסיון להיות נציג הקהילה בעצמו. כאשר הפרט מרגיש כי באפשרותו להשפיע על חיי הקהילה ונוצרים קשרים קרובים בינו לבין חברי קהילה אחרים, עולה הסיכוי לאחידות הקהילה (לאור ושפירו, 2007).

כאשר דנים במיקום הפרט בקהילה ובמעורבותו בתוכה, יש לתת את הדעת למונח 'הון חברתי'. בשנים האחרונות, גובר העניין אודות מקורות ההון החברתי והשלכותיו על מגוון רחב של תופעות, ביניהן תופעות חברתיות בסביבתו הקרובה של הפרט. מונח זה זכה להגדרות רבות, ביניהן הראייה בהון חברתי בתור משאבים לא חומריים של הפרט הקשורים לשייכות לרשתות חברתיות שסביבו. באמצעות קשרים אלו, החברים לרשת החברתית (במקרה זה, חברי הקהילה) זוכים לגיבוי של אותו הון לא חומרי המצוי בבעלות משותפת. לא כל שכן, לחברי הקהילה קיימת היכולת להגדיל את היקף ההון החברתי המצוי ברשותם. המבנה החברתי שהפרט מצוי בו הוא שמתנה את ההזדמנויות עבורו ואף את האילוצים בהתאם למיקומו

1.1 שאלת ונושא המחקר

עבודת מחקר זו תתמקד בקהילה אחת ספציפית, אשר כשמה כן היא, מבקשת ליצור שינוי באופן שבו האזרחים מהווים חלק אינטגרלי ומשמעותי מתוך קבלת ההחלטות העיר, ומביעים את קולם ומשפיעים על סדר העדיפויות של העיר, ומיזמים שונים. בשל כך, שאלת המחקר של עבודה זו הינה, **כיצד קבוצת ה-פייסבוק, 'גדרה משנה כיוון', יעילה ושימושית לחבריה?**

שאלה זו תיבחן תוך ביצוע מחקר איכותני מול קבוצת החברים של העיר גדרה, כדי לבחון את האופן שבו הם תופסים את הקשר בין המועצה לבין התושבים, את השתתפותם שהם עצמה, ואת האופן שבו הם והקהילה כולה משתמשת בקהילה המקוונת כדי לייצר שינוי ולהשפיע על המתרחש בעיר.

הבנה של הקהילה המקוונת על בסיס גיאוגרפי, תאפשר להבין כיצד נראות הקהילות החדשות, ומה המשמעות של כך על העולם האורבני, ועל הקהילה האורבנית.

1.2 מתודולוגיה

עבודת מחקר זו תתבסס על המחקר האיכותני. המחקר האיכותני מאפשר ללמוד על נקודות המבט של מושאי המחקר, תוך עיסוק בפרטים הקטנים ויצירת תמונה מלאה הכוללת את כל גורמי המחקר של התופעה. בניגוד למחקר הכמותי, אשר מתמקד בקשר בין משתנים ובהיקפי מחקר גדולים, המחקר האיכותני מתמקד יותר באירועים נקודתיים יותר, תוך מתן דגש לקולם של משתתפי המחקר. בעבודת מחקר זו, אבקש לבחון את האופן שבו גורמים שונים בקהילה של העיר גדרה, משתמשים בפלטפורמה הדיגיטאלית כדי להשפיע על ההחלטות המתבצעות בעיר וכך לשנות אותה לטובה. שאלת המחקר של עבודה זו הינה, **כיצד קבוצת ה-פייסבוק, 'גדרה משנה כיוון', יעילה ושימושית לחבריה?**

שאלה זו תהיה יעילה במיוחד במסגרת של עבודת מחקר איכותנית, כפי שפרטיה יורחבו במסגרת פרק זה.

1.2.1 משתתפי המחקר

משתתפי המחקר נבחרו בהתאם לכך שיש להם מספר שנות חיים שאותם הם בילו בעיר גדרה, הם גרים בה גם כעת, והחשוב ביותר – כולם נחשבים למשתמשים פעילים של קבוצת ה-פייסבוק.